

لە گفتگویەکدا لە شیوهی پەلگەنامەیەکی سیاسی وئەدەپی ..

ئۇرھان پاموك ئەمەوئى نوسەریکى سەربەخۇ بىم نەك كەسايەتىيەكى سىاسى.

و/عهلي ناريپني

نه و گفتگوگيانه‌ي که رومانوسی تورکی نورهان باموک براوه‌ی خله‌لاتی نوبیلی نه‌دهبی نه‌مسال
دهيانکات زور که من به‌لام کاتیک بو روزنامه‌کان دهدوی بوجونگه‌لیکی گرنگ ووروزینمر دخاته
روو، جی له باره‌ی جیهانی رومانتوسی یان له باره‌ی نه‌زمونون سیاسی خویه‌وه بی.

له 12 ای ئایار(مايو) كچه رۆزئامنەنس سەرەت لە زانقانە له رۆزئامەي لۆمۆند بە رۆزىك دواي ئەوهى بە تومەتى پېشىلىكارى بە رامبەر بە شوناسى توركىيا:له لايىن دادگاى توركىاوه دادگاينى كرا. گفتۇرگۈچەكى له گەل باموکدا ئەنجامدا لىردداد دەقى گفتۇرگۈچەكى بلاۋدەكەينەوه كە بەلكەيەكى گرنگە له ياردى باموک دەۋىزەكەيەوه.

= سالی 1985 له گهشتیکدا به سه په رشتی بنکه هی نه مریکی(بان) و ریکخراوی(هلسنجی ووتچ) هاودلی نارتؤر میله ره و هارو لد پنترهت کرد، به نامانجی ناما دهد کردنی را پورتیک له باره دی مافی مرد فدهوه له تور کابویه جوونت حبیه له باره دی نه هم سه رکشیده ود؟

باموک: له سالی 1980 کودهتایه‌کی سه‌ریازی روویدا، تازادی راهه‌برین قمه‌ده‌گهه‌کراو، ماق مرؤفه پیشیل کراو، زیندانه کانیش بوونه شانویه‌ک بُو زُور کاری خراب. به لام و نیز ای ئەوهش خەلگی قسە‌یا نوسەر انسە.

= ئايان تۇھىستت بە ھاواکارى دەكىرىدىغان سەرزىشتىكىرىدىغان ھەردوگىيان پېيكتەۋە؟چۈنكە رۆمانەكانىت پېن لە دووقۇقى بە شىۋىدەتكى نزىك لە دلەرواڭى.....

با مأوه: له لایه ک، هه ستم به له که دکرد له شیوه‌ی ئه و له که یه که زور شوینی جیهاندا بینیم، کاتیک که بیانیه ک له ئه مریکاوه يان له ئه وروپاوه بیت به نامانجی ئه نجامدانی لیکولینه و له باره سروشتی دیموکراسی يان نه بونی ئازادیه کان. ئه مه له که یه که در وست دهکات فسه کردن له باره یه ووه گرانه. نه گرچی ئه هه ستيکه هه مهو خله لکی گرت توموه. له لایه کی تره وله پریکدا به خهیالمدا هات که دهکری هاوکاریه کی نیوده وله تی له نیوان ئه و نوسه رانه دا در وست بی. که به نوینه ری نه ک به تنهها رهگه زی خویان به لکو سه رانسهری جیهان داده نرین، ئه مه هاوکاریه له دایکوی رویز له یه ک گرت نه، يه لکو ئه لیس ریزگرتنی بی روز بواز ادی راده بیرین.

بـهـلـام لـهـ بـنـهـ رـهـتـدـا توـ روـمـانـنـوـسـيـكـيـ(ـسيـاسـيـ)ـنـيـتـ،ـبـهـ لـكـوـ توـ حـزـدـهـ كـهـيـتـ جـيـهـانـهـ تـابـهـتـىـ وـهـمـهـ رـهـنـگـهـ خـهـ يـالـيـهـ كـهـيـ خـوـتـ درـوـسـتـ بـكـهـيـتـ،ـنـاـوـنـيـشـانـيـ

ژـمـارـهـيـكـ لـهـ روـمـانـهـ كـانـيـشـتـ نـاـمـازـدـنـ بـهـ رـهـنـگـهـ كـانـ لـهـ نـمـوـنـهـ(ـنـاـوـمـ سـورـهـ)ـ(ـكـتـبـيـ رـهـشـ)ـ(ـقـهـلـاـيـ سـيـ)ـ...

باموک: راسته، من له سره تادا زیاتر سهر به قوتا بخانه‌ی (نابوکوف) (نابوکوف) بوم به جوئی کی تایبهت بو جوانی دهنوسی، له کاتیکدا نمه‌گه‌لیکی ته‌واو له نوسه‌ره توکره‌کان لاسایکه‌ردوهه روماننوسی ئەمریکی شتاینبک یان روسی گورگی بون-بەمەش گەوهەرى بەھەركەی خویان دەكوشت له ریگا خستنیه خزمەتی شتیکەوه کە دەكرا تىپەرپەن. من نابوکوفم ئەخویندەوە خۇنم ئەبىنى دواي تىپەرپەونى بىست و پېنج سال ئەزامى ئەگەر، له کات، خۇدا هەلەبەك، وام بىك دايە و دەمان، ساساسە بىندىسا، حارەنوسى مە دەن بەۋە ئۆزىم له ناوى دەپ دە.

=نهی له بارهی رومانی(بهفر)که سالی 2004 چاپکرا چی دهليي؟ بيوه له پريکدا رومانيك له بارهی نيسلام ونهتهوهو خوکوشتنی ئمهو ئافردهه
گەنغانوهه نە». كە يەزىز، حەجانان، فەيدىد، لە شادە حکىمەتك، رەحىمەكتا لە باكمى، قەتھەلات، مەلات،

با مأوك: بریارمدا رومانیک سیاسی بنوسم، چونکه له پریکدا حزم کرد واقعی و لاته کهم به شیوه‌یه کی جیاواز بگیرمهوه، له راستیدا ههر یهک له رومانه کامن ههیکه لیهه تیکی جیاوازیان ههیه، هوکاریش له پشتی ئه کارهود ئه ودیه، زورجار له جاده کانی ئهسته مبولا دا که سانیک ده بینم پیم ده لین ((ئا، بهریز با مأوك بهداخه وه) زور حزم له رومانه یان ئه ویتر کرد، به لام هه رگیز دواي ئه ود رومانی وهکو ئه ودت نه نوسیوه!) ئه مهه ش به لای منه وه کتومت مانای رومانی جیاوازه... هه موو گریچنه که (الجکه) لیرددایه، له توپای هه میشه بی نویکردن وه له گریچنه که دا (الجکه) پیش دار شتنوهه! بهمه نوسین ده بینه جالاکیه کی ته او و هونه مری.

=ئایا ئەمرو لە توركىادا ھەست يە حۇردىك لە يەرىرسىيارىتى دەكەي؟

با موک: با بلیین هیچ روزیک نه مویستووه قورسایی ئە و بەرپرسیاریتتیب سیاسیانه ھەلگرم کە فۇرى دراونته سەر شانم! بەلام بەوه كۆتايى هات كە ھەموو ئە و بەرپرسیاریتتیانه بە هوئى غیرەو كىنەو قەدەغە كىردىن و فشارى ھەممە جۈزۈرەو خرانە ئەستۆي من. وەك ئەھوەي كە تو رۆزىك بىن ئاگا بە جادىيەكدا بېرۋىت وله پەنچەردە كە وەشتىك بکە وىتە سەرتالەبەر ئەھوەي ولات لە كوشت وېردى ئەڭىزى، چۈنكە منىش پايدىيەكى شىۋە نىيۇددولەتتىم ھەيە، ناچار كرم بە ھەلگرتنى ئەم بارە تازىمە. خۇشحالىم بەم كارە. ھەمېشە بە نەھىنى خەونەن بىيىنیو ببەمە نوسەرىيکى ئازاد. شىۋازىشم لە نوسىنداو شىۋەي دارېشتنى بېرۋەكەنام پېيۆستى بە رۆحىيەتىكى مەنالىكارانەيە. لە ناخەمەو، بەرپرسیارىتتى نوسىن بە گەمەي شىتى و سىحرىي بە رېساكانى دونيا دەشوبەھىنەم. لە نوسىندا سوودى نىيە ئەگەر رۆماننوس كەسایەتتىيەكى گشتى بىن ئەئى ئەگەر كەسایەتتىيەكى سیاسى بىن چۆن ئەبى! اناتوانم بلىم ئەمە جى جۈزە كارەستاتىيەكە!

= به لام زور شت همیه بونته جن با یاه خن تو یازادی را در برینت به که رامه مت و خوشی ناویردووه ئایا به هوی ئه و کیشہ قەزائیانمه و که به دەستیانه و ماندوو بويوت، هەست ب پیویستی تیکوشان دەکەیت لە پیناو یازادی گوزارشتىرىندى؟

باموک: ته‌نها نوسینم به‌سه، جگه له نوسین همه‌مو ثه‌وانه‌ی که ریککه وتم کردون له به‌دبه‌حتی خومه، چونکه بهره بده بده بیوم به نه‌وهی که نامه‌وی بیم: که‌واتا یان ثه‌ودتا بکه‌ومه جا‌له‌وه، یان که‌سیک هیرش ده‌کاته سه‌رم و ناجار دهیم چا‌لیک به جوار دهوری خومدا هه‌لکمنم بو پاراستنی خوم...

= ئەم لە بارەي يەكىتى ئەوروپاوه چى دەلىي؟ ئايادەخوازى توركىا بچىتە رىزى ئەو يەكىتىيە وە؟

باموک: به لی: من پشتگیری نه م هنگاووه ده که: لم باره شوه زوریک له سیاسیه کان داوايان لیکردم که هاواکاریان بکه: و تاري زوریشم لهم باره دوه نوسیوه: له پریکدا خومم بینی دوای تراویلکه که تووم: من پیم وابوو که ده کری له نیوان نه وروپا و تورکیادا گونجان دروست ببی: به لام هیچ ویستیکی ئالوگورکارو له نیوانیاندا نیبی: بیویه پیم باشه بگریمه ووه لای رومانه کانی خوم.

= ئەو نو سەرە كىيە كە تۆي سەرسام كردووه؟

بامولک:مهمنه‌کان:تولستوی و نابکوکوف و توماس مان، هرودها (بروست)یش بیگومان، به لام نهان من همولبدم له جبهانی خوّم و جبهانی ئەسته مبوله‌وه بیانخوینمەوه. له کاتیکدا کە زۆربەی نوسەرە تورکەکان سەرقالى نوسینى واقعىي و كۆمەلایتى بۇون بروست له گەشتىكدا به نیو دەستەوازە درىزو نامۇكانىدا دەپىردىم، كە هەندىك جار رون و هەندىك جارىش تەممۇزاوى بۇون بەلام پەر له چىزىو ماناي هەممە حجورى بى كۆتايى بۇون.

= ئايا يېش رۇمانى يەفر رۇمانى سیاسى سەرەنچى يەلاي خۆيدا رانەكىشاوى؟

باموک: بهلی: رومانیکم ههیه هیشتا تمهاو نهبووه و تهمه نهیش بیست و پینچ ساله. به لای خومه موهه رومانیکه له سهر شیوازی دیستو فسکی، که تیايدا رادیکالی چهپ وهیزه نامؤکان به یه کدهگن، له کاتخ خویدا کودهتا روویدا و بووه هوی بلاونه بونه ووهی، ههر ئه و کاته ش زانیم که ههندیک له بر ادهه د کنه کاته، که هله لگری به واوهه دی مارکس بیوننیسلامی ساس، توند دره و گوتاردی ده به، ده قثاوا به لای خویاندا کیش، کرد وون.

= نوسینیکت نوسيبوو، پيش دادگایيكردنەكەت لە ئەستەمبول بە مانگىك، لە گۇفارى(نيو يۈرکر)دا بلاۋگارايەوه. لەۋىدا وتبۇوت كە نەتهوهى تورك رەنگى نامىي ھەيدە، لە نىوان فىكىر يورۇغا زىدا كۆددىتتەوهە....

با موک: به لی و دک ته و هدی به و کاره خوم له له تله تبوونی به جیهانی بیو و له لایه ک و شه ری کینه چینی کریکاران له لایه کی تر ب پاریز م هه رجی چینه روشنی بر دکانی شه پهنا ده بنه به روندترین حالمه کانی داخلانی نته و دی (ته نه تو رکه کان نه که سانی تر!). بیگمان ئه م دهسته بزیره ش له جیاتی کۆمه لەگای پیش مودیرنه بون نه مەش له سونگئی په رچه کرداری دهسته جه معیه و دیه. هەندی جار پی خوش بوو شوناسی خۆی له سونگئی هەستى نیشتمان په روهرييە و ديارى بکات زياتر له بوجونی مودیرنه. به تايي بەت له گەل دەرنچامە کانی ئه ديموکراسى كە چا و دروانى دەكەن..

= ئايا ھەروەھا ئەم چىنەش لە گەل ئىسلامى سىاسىدا ئەرۋات؟

با مأوک: نه خیر مجرم نییه و این وینه باو و تورکیا پیشان دهدات که نیسلامی سیاسی داگیری کرد و به لام له سهر زموی، له واقعیت تورکیادا بپرچون ولقی زور همهیه که له نیتو پیکهاته کیدا تو ندروی سارد نه بوقتهوه، له تورکیادا بتو نمودنده دسته گله کسی سویی و لیرهه له ویی تر هنن گهه ر که بینهوه نهوا تارماییه ک دروست دهکن که پیی دلیلین (نیسلامی سیاسی). به لام دهی ئاگدار بین که هر ووهها له تورکیادا ئاما دهکیه کی به رچاویش همهیه دز به وانه که دز به روزنواوی عیلمانی و دزی دیموکراسیه تی علیمانی خوازه کانن! ائم پیکهاتانه ش دهزووی واقعیتی سیاسی زور تاللذن، بخنه تاساس شه، تئم واقعه تکمله که، همه هجده و به نه خمه، فهمانم، بیکنن.

=بؤیه له رومانی(بهفر)دا بايەخ به تورکيای بېبەش دراوه بە شارى(قارس)كە دووفاقىيەكى قۇل كۆنترۆلى كردووه كە برىتىيە له جۇلانىكەرنىڭ لە نەھان ئىسلام، تۈند، وە عىلمانەتتىڭ لە شەھەدى كەمما، ئەتتاۋە، ئە

با مأوک راسته، له پریکدا حجزیکم تیا دروست بمو که قسه بکهム له بارهی تورکیای هاوچه رخ و ئیسلامی سیاسی و توئندره وی و عیلمانیه ت و نیشتمان گهاریی تینوو به کودتای سه ربارزی و کدهمه نته و ایمه تییه کان و هیزه سیاسیه کان و ئه و بالانه ش که په یوندییان پیانه و همه و ناشکری بنپریان بکری. حجزیشم ئه کرد شانوی رومانه که شارتکی بجوقوک بی که به دهستی هەزاریه کی گەورە و دەنالىنى. بۇ ئەوهە دواتر ببیتە بەشیک لەو تورکیایی که رۆزیک بیرم لىی ئه کرده و دەمخواست چىرۆکیک دروست بکەم نهیئى راستییه دەمامك كراوەکانى ولاته کەم بخاتە رووئەمە جگە لە شیۋازەکانى بېرگەندەمەد بونیادنار او له سەر ئەستىرە ناسى و دەھالىزە پوچەکانى سیاسەت.

= حمه دمکه‌ی له باره‌ی جوّلانيکردن و راوه‌وه قسه بکه‌ی له لای که‌سایه‌تی رومانه‌کان. حمه‌يش دمکه‌ی له شیوه‌ی رومانی (به‌هر) باسی دیکوری تورکی بکه‌ی تا نه‌وپه‌ری سنوری هله‌لوهرين. به‌لام خوت نه‌زانی که روزنائاواییه‌کان زیاتر حهزیان به باسکردنی ئهم کاره‌یه به ئاسانترین شیوه تا له گهل ئامانچه سیاسیه‌کانیاندا ویک بی... .

با موک: خوژگه بیانی چهند زورن ئە و کەسانە کە ئەزانن من لایەنگری ئەوروپام و من چەندە حەزدەکەم کە تورکیا بچىتە ریزەكانى يەكىتى ئەوروپا وە، هەروەھا ئە و کەسانەش کە سەرزىشتىم دەکەن چونکە رۆمانەكانم لە گەل بۇچۇونە سیاسىيەكانمدا يەك ناگىرنە وە! له سەرتادا رووبەررووی ئەم حالتە نەبۈوهە وە بەلام دواتر كىيىف خۇشى كىرمەن بۇچۇونە سیاسىيە تايىبەتكەنام گىرنگ نىن، دەبىتى رۆمان لە شىوهى رۆمانەكانى توماس

کریستوپور هیتشن، له کۆفاری (زا ئەتلەمنیاک منسلى) دا سەرزىشت دەگات چونكە تو له رۇمانەكانىدا ھاواکارى كەسايەتىيە ئىسلامىيە تۈندۈرۈدەن دەكەي زىيات لە كەسايەتىيە تۈرى.

با موک: ریسای زیرین له لای من بهم شوهدیه: رومانی سه رکه و تووو ئه و دیه که ریگا به خوینه ددات له گهل هه مهو که سایه تیه کاندا بتوقیت و هه تو وانه و هش له گهل ئه و که سایه تیانه دا که زیاتر ته موژاوین سه رکه و تونی رومانی که زیاتر و زورتر جیگیر ده کات نموونه ش له باره وه بیکمان دیسته فرسک.

= نهی له باره‌ی رومانه تازه‌کانته وده نهودی له باره‌ی کومنه‌لگای تورکی به‌زدوه سهرکیشیه کومنه‌لایه‌تی وسیکسیه‌کانییه‌وه له تورکیا هاوچه‌رخدا
فسهه دهکده:

یاموک: هیشتا هیچ حروفه بیشه و به کم تایاندا نه کدو و دادگا کاتک، زوری له دهست بدمئیه تو نام نه ما!

نامادهک ن- بخش و دگت ان له(دار نه لجهبات).